

Uporaba konja u konjičkom višeboju

Adrić, Matko

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:755738>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-23**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Matko Adrić

Preddiplomski sveučilišni studij

Smjer Zootehnika

Uporaba konja u konjičkom višeboju

Završni rad

Osijek 2020.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Matko Adrić

Preddiplomski sveučilišni studij

Smjer Zootehnika

Uporaba konja u konjičkom višeboju

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu završnog rada:

1. Mirna Gavran, mag.ing.agr., mentor
2. prof.dr.sc. Vesna Gantner, član
3. dr.sc. Maja Gregić, član

Osijek, 2020.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek
Preddiplomski sveučilišni studij, smjer Zootehnika

Završni rad

Matko Adrić

Uporaba konja u konjičkom višeboju

Sažetak:

Konjički višeboj se smatra najzahtjevnijom i najatraktivnom disciplinom konjičkog sporta, a potječe iz vojske. Konjički višeboj naziva se i military, horse trials, combined training, three day eventing te equestrian triathlon, a muškarci i žene ravnopravno se natječu. Srž ovog sporta je izdržljivost, snaga i brzina. U početku je Švedska bila vodeća zemlja eventinga, a u posljednjih nekoliko godina najbolje rezultate imaju Australija i Britanija. Pasma konja nije određena, ali najbolje rezultate ostvaruju engleski punokrvnjak, holstein i hanoveranski konj. U Republici Hrvatskoj eventing nije toliko popularan i proširen kao preponsko i dresurno jahanje, prvo natjecanje održano je 2007. godine u Maksimiru, nakon toga je uslijedila pauza te je posljednje natjecanje zabilježeno 2018. godine.

Ključne riječi: konjički višeboj, povijest, pasmine, dobrobit

29 stranica, 3 tablice, 10 slika, 29 literaturnih navoda

Završni rad je pohranjen u Knjižnici Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek i u digitalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
Undergraduate university study Agriculture, course Zootechnique

Final work

Matko Adrić

The use of horses in the eventing

Summary:

Eventing is considered to be the most demanding and attractive discipline of equestrian sport, and it originates from the army. Eventing is also called military, horse trials, combined training, three day eventing te equestrian triathlon, and men and women compete equally. The core of this sport is endurance, strength and speed. In the beginning, Sweden was the leading country of eventing, and in the last few years, Australia and Britain have the best results. The horse breed has not been determined, but the best results are achieved by the English Thoroughbred, Holstein and Hanoverian horse. In the Republic of Croatia, eventing is not as popular and expanded as show jumping and dressage riding, the first competition was held in 2007 in Maksimir, followed by a break and the last competition was recorded in 2018.

Keywords: eventing, history, breeds, welfare

29 pages, 3 tables, 10 figures, 29 references

Final work is archived in Library of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek and in digital repository of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POVIJEST KONJIČKOG VIŠEBOJA	2
3. KONJIČKI VIŠEBOJ DANAS	4
4. ELEMENTI KONJIČKOG VIŠEBOJA	5
4.1. Dresura	6
4.2. Maraton	6
4.3. Prepone	7
5. PENALI I DISKVALIFIKACIJA	9
5.1. Bodovi i nagrade	10
5.2. Diskvalifikacija	11
6. DOBROBIT ŽIVOTINJA I POKROVITELJSTVO DOGAĐAJA	12
7. KONJIČKI VIŠEBOJ NA OLIMPIJADI I VODEĆE ZEMLJE I JAHAČI	14
7.1. Vodeće zemlje i jahači	15
8. KONJIČKI VIŠEBOJ U HRVATSKOJ.....	17
9. PASMINE I UZGOJNI TIPOVI KONJA ZA KONJIČKI VIŠEBOJ	18
10. ODJEĆA I OPREMA POTREBNA ZA KONJIČKI VIŠEBOJ	22
11. KLJUČNE OSOBE U KONJIČKOM VIŠEBOJU.....	24
12. ZAKLJUČAK	26
13. POPIS LITERATURE	27

1. UVOD

Konjički višeboj je najteža i najatraktivnija disciplina konjičkog sporta, a predstavlja sklad jahača i konja u nekoliko različitih disciplina. Konjički višeboj ili u Hrvatskoj poznatiji pod nazivom eventing, a također se naziva military, horse trials, combined training, three day eventing te equestrian triathlon, a potječe iz vojske. Nijedan od ovih naziva ne može dočarati koliko je ta vrsta natjecanja opasna, uzbudljiva i zahtjevna i koliko mnogo truda, treninga, konjske sposobnosti i jahačevih vještina traži. Eventing od jahača zahtijeva prilično iskustvo u svim vrstama jahanja i dobro poznavanje mogućnosti konja, a od konja stupanj kompetencije proizašao iz razumnog i svrsishodnog treninga (Trailović, 2009). Ova kombinirana natjecateljska disciplina prepoznata je od strane FEI te se muškarci i žene ravnopravno natječu, individualno ili timski. Pokriva svaki aspekt jahanja: harmoniju između konja i jahača koju karakterizira dresurno jahanje; kontakt sa prirodom, izdržljivost i opsežno iskustvo bitno za cross-country; preciznost, spretnost i tehniku koju zahtijeva preponsko jahanje. Eventing je također jedna od tri natjecateljske discipline na Olimpijskim igrama. Cilj ovog završnog rada je opisati navedenu disciplinu konjičkog sporta te definirati pasmine konja najprikladnije za tu disciplinu.

2. POVIJEST KONJIČKOG VIŠEBOJA

Srž ove discipline je bilo natjecanje izdržljivosti (endurance). Natjecanje izdržljivosti, kao što i sam naziv govori, testiralo je izdržljivost konja za konjicu. Tijekom 19. stoljeća vojske Francuske, Njemačke, Švedske i Amerike uključile su daljinsko jahanje u svoje konjaničke programe obuke, jahanje je variralo između skromnih 30 km i zapanjujućih 725 km. Skakanje nije bilo potrebno, ali brzina i snaga su bile bitne stavke. Vojnici su se također morali dokazati u takozvanim *chausée* utrka, trčeći nekoliko milja uz svoje konje. Cilj je bio dostaviti važne poruke preko velike udaljenosti u što kraćem mogućem vremenu. Ubrzo nakon 2. svjetskog rata natjecanje je bilo rezervirano samo za konjanike zvane „The Military“. 1882. godine austrougarski poručnik Roeder dovršio je prvu poznatu utрку izdržljivosti, putujući sa dvije kobile iz Strasbourga u Francuskoj do Granade, Španjolska, udaljenost od 2100 km prešao je u 53 dana. Deset godina kasnije, 115 njemačkih konjanika i njihovih konja putovalo je 600 km od Berlina do Beča, dok je 93 austrougarskih konjanika proputovalo isti put, ali u suprotnom smjeru. Samo 66 njemačkih i 36 austrougarskih konjanika prešlo je tu udaljenost sa pobjednikom koji je završio za 71 sat i 26 minuta. Međutim, pobjednički konj je uginuo od srčanog udara odmah poslije utrke, kao i konj koji je bio plasiran drugi. Unutar nekoliko godina pritisak javnosti prisilio je promjenu natjecanja, tražio se puno jači naglasak na dobrobit konja. Francuz, kapetan Paul Bausil koji je bio najveći stručnjak u daljinskom jahanju tada, poticao je program obuke kojim bi se osigurala dovoljna priprema konja, odnosno da budu dovoljno sposobni da prežive taj rigorozni test. Prvi cjeloviti događaj, pod imenom *Championnat du cheval d'armes*, održao se u Parizu 1902. godine. U to vrijeme dresura se smatrala najvažnijim aspektom natjecanja, stoga se zahtijevala slobodna dresura sa elementima *piaffea*, *passagea* i španjolskog koraka te leteće promjene galopa svaka dva koraka. Nakon dresure uslijedila je utrka od 4 km sa više od 14 prepona u vremenu od 9 minuta i jahanje u skupini koja je morala prijeći 60 km za 3 sata i 45 minuta, a idući dan na redu je bilo preponsko jahanje. Međutim, od 1903. pa nadalje, došlo je do promjena i dresura je postala manje važnija nego maraton i prepone. 1905. godine, Bausil i njegov kolega Graf d' Ideville pomogli su u organizaciji prve utrke preko prirodnih ograda (prepreka) testirajući ne samo izdržljivost konja, nego i njegovu sposobnost da ide popreko na prirodnom terenu. Većina takozvanih „racija“ trajala je 3 dana i konji su prijeći 50-80 km dnevno. Veterinari su

testirali životinje kroz natjecanja osiguravši da nisu iscrpljeni preko svojih granica; u međuvremenu suci su označavali stil i ponašanje na maratonu (Olympic, 2020.).

Slika 1. Konjički višeboj u počecima (Military Times, 2017.)

3. KONJIČKI VIŠEBOJ DANAS

Svi međunarodni eventing događaji odvijaju se prema pravilima i propisima Međunarodne konjičke federacije (FEI), čije je sjedište u Švicarskoj, u mjestu Lausanne. Postoje propisi koji se odnose na visinu, širinu, broj ograda/prepreki, udaljenost i brzinu. Nacionalni konjički savezi imaju svoja vlastita pravila temeljena na onima od FEI, iako ona mogu biti prilagođena lokalnim uvjetima. Sport zaista počinje na razini Poni kluba i to je mjesto gdje većina međunarodnih jahača počinje svoje karijere. U nekim zemljama postoje također klubovi jahanja za odrasle, koji organiziraju događaje za one koji ne žele ići i natjecati se na nacionalnoj razini. Na nacionalnim i internacionalnim razinama postoje četiri dobne grupe, svaka ima svoje prvenstvo; poni jahači, juniori, mladi jahači i seniori. Za svaku od ovih postoji četiri ili pet različitih razreda natjecanja. Oni su manje-više isti u većini zemalja, iako su im možda dali druga imena. U zemljama u kojima se govori engleski ove razine su uglavnom poznate kao predpočetnik ili trening (početnička grupa), zatim slijede početnik, srednji i napredni. Dosljedan rezultat na jednoj razini rezultira nadogradnjom jahača i konja na sljedeću razinu. Jednodnevni događaj koji se nekad odvijao tijekom dva dana zbog broja uključenih natjecatelja, služi kao trening i kvalificirajuće natjecanje za konje i jahače prije nego mogu sudjelovati u trodnevnom događaju. To mogu biti nacionalna natjecanja ili CICs (Concours Internationaux Combines – kombinirano međunarodno natjecanje), koja su ekvivalentna međunarodnim natjecanjima, otvorena za jahače iz inozemstva. Postoje zvjezdice za glavne jednodnevne događaje (CICs) i za trodnevne događaje (CCIs ili Concours Complets Internationaux), u rasponu od jedne zvjezdice koja je za početničke konje, do četiri zvjezdice za one koji predstavljaju najviši standard, za prvenstvo ili Olimpijske igre. Konji ovih razina u sustavu natjecanja budu oko tri do četiri godine i stari su 10 – 16 godina; raspon dobi jahača na najvišoj razini su rane 20-e do sredine 40-ih (Equestrian Australia, 2020.).

4. ELEMENTI KONJIČKOG VIŠEBOJA

Sport u svom modernom obliku uključuje tri faze: dresura, maraton (cross-country) i prepone. U jednodnevnim i dvodnevnim događajima, test dresure odvija se prvi, slijede maraton i prepreke. Dresura je također otvarajuća faza u trodnevnom događaju, sljedeći dan je maraton, a treći dan nakon veterinarskog pregleda su prepone koje zaključuju cjelokupni događaj. Relativni utjecaj na svaku fazu tradicionalno se izračunava kao da su u omjeru dresura 3; maraton 12; prepreke 4. Međutim, sustav bodovanja je u provjeri i ako dođe do provođenja promjena, to može promijeniti relativni utjecaj ove tri faze. Svaka faza se boduje odvojeno i na kraju natjecanja, nastale kazne se zbrajaju zajedno. Pobjednik je onaj jahač koji ima najmanje kaznenih bodova. U timskom natjecanju obično budu četiri jahača u timu, tri najniža rezultata se zbrajaju; ponovno, tim s najmanjim rezultatom proglašava se pobjednikom.

Tablica 1. Moderni oblik konjičkog višeboja (FEI, 2020.)

Dan	Opis	Udaljenost	Optimalno vrijeme
1.dan	Veterinarski pregled Dresura		
2.dan	Maraton Faza A ceste i putevi Faza B prepone Faza C ceste i putevi Veterinarski pregled (10 minuta pauze) Faza D maraton	4840 m 2760 m 9900 m 6506 m	22 min 4 min 45 min 11.25 min
3.dan	Veterinarski pregled Prepone		

4.1. Dresura

Dresura je najformalnija faza natjecanja i jahači obično nose šešir i frak. Test dresure uvijek otvara događaj i pokazuje stupanj obuke postignut od konja i jahača; njihova izvedba u ovoj fazi često će poslužiti kao dobar pokazatelj njihovog performansa u maratonu i preponama. Test se odvija u ograđenoj areni, veličine 20x40 m za početnička natjecanja i 20x60 m za napredne i za međunarodne događaje. Konj i jahač moraju izvesti set serije pokreta u skladu s rasporedom testa. Svaka razina ima drukčiji test: naprimjer, na događaju sa četiri zvjezdice konj mora biti sposoban izvesti ne samo osnovne tipove hoda, kas ili laki galop, nego i zahtjevne bočne pokrete; travers, traverzala i leteća promjena galopa. Test može potrajati do 6.5 minuta da bi se izvelo oko 20 pokreta, svaki od njih nosi maksimalno 10 bodova. Četiri kolektivne oznake (ponovno maksimum od 10 bodova) također se daju, odražavajući ukupni dojam na testu: jedan set oznaka odnosi se na položaj i sjedište jahača; ostala tri seta na pokazivanje koraka i impuls, poticaj koji konj pokazuje. Čak tri suca procjenjuju ispravnost, kvalitetu, pravilnost i izražajnost performansa u cijelosti. Na kraju testa, ukupan broj bodova dodijeljenih svakom pojedincu oduzima se od maksimalnog mogućeg rezultata da bi dobili broj kaznenih bodova. Rezultat se prenosi u sljedeću fazu natjecanja.

4.2. Maraton

Maraton je najzahtjevnija faza natjecanja, osmišljena da testira sposobnost skakanja konja preko širokog izbora ogradi, brzo i na prirodnom terenu. U trodnevnom događaju, dodan je element izdržljivosti koji uključuje dva dijela koja obuhvaćaju nekoliko milja cesta i staza, kao i utrku s preponama koju je potrebno riješiti pri velikoj brzini. Ove različite faze čine događaj virtualnim konjičkim triatlonom zahtijevajući više svestranosti, nego ijedan drugi sport. Jedna obavezna 10-minutna pauza prije maratona osigurava da konj i jahač budu dovoljno osvježeni i sposobni riješiti ovu uzbudljivu fazu natjecanja. U ovoj fazi različiti kazneni bodovi se daju za odbijanje ili padanje kod prepona, ili npr. neke greške poput preskakanja prepona pogrešnim redoslijedom rezultiraju eliminacijom. Stečeni kazneni bodovi, uključujući one za prelazak optimalnog vremena za dovršavanje zadatka, zbrajaju se zajedno i tvore konačni rezultat. Današnje vježbe su jako lijepo napravljene i „prijateljskije konju“. To je rezultat suradnje između nacionalnih saveza i FEI koji su pokrenuli seminare diljem svijeta u posljednjih 10 godina s ciljem poboljšanja svih

aspekata dizajna vježbi i izgradnje. Stroga pravila o visini, širini i materijalu koji se koristi, napravili su veliku razliku za sigurnost prepreka. Mnoge od njih izgledaju ogromno, ali su napravljene tako da izazovu jahača bez zastrašivanja konja. Korištenjem genijalnih dizajnova koji potiču jahače da razmišljaju, moguće je stvoriti zahtjevan maraton bez da se iscrpe mladi ili neiskusni konji. Takve prepreke uključuje jarke, nasipe i stepenice, kombinacije prepreka s različitim razmacima između njih, one koje idu uzbrdo ili nizbrdo, one kod kojih se skače u i iz vode i slično. Potrebno je mnogo mjeseci strpljivog treniranja da se stekne povjerenje i pouzdanost između konja i jahača, to su osobine potrebne da bi se riješile zahtjevne vježbe s kojima se susreću na najvišoj razini sporta. Konj treba oko 3 – 4 godine svakodnevnog treninga da napreduje od početnika do vrhunske razine; i neće svi imati pogodan temperament ili biti dovoljno brzi da se natječu s ovim standardom. Zbog valovite prirode prvenstveno maratona, ozljede tetive su dosta česte, stoga je potrebno slijediti sustavni program obuke koji će pažljivo uvjetovati konja tijekom nekoliko mjeseci da ga pripremi za natjecanje.

Faza A: Ceste i putevi. Faza za zagrijavanje.

Faza B: Utrka sa preprekama. Ova faza je zamišljena za provjeru brzine konja i jahača u preskakanju, a zahtijeva od konja preskakanje 8 do 12 prepreka ovisno o razini natjecanja.

Faza C: Ceste i putevi. Ovo je faza oporavka nakon naporne faze B, a obično se odvija u hod ili kasu.

Faza D: Cross-country. Ovo je najteži dio testiranja, obično dvostruko duže od utrke sa preprekama, sa 30 do 40 preskakanja preko masivnih prepreka poput kamenih zidova, balvana, vode, jaraka, itd. Cilj je preskočiti sve prepreke u zadanim vremenskim okvirima.

4.3. Prepone

Faza prepona ne testira samo koliko konj i jahač visoko ili daleko mogu skočiti. Umjesto toga, osmišljena je da testira njihovu sposobnost izvođenja dobrog performansa nakon napornog maratona. Vježba se obično sastoji od 12 - 20 obarajućih prepreka, koje su svijetlo obojene i ne više od 1.2 m ili šire od 1.4 m, mogu uključivati vodeni rov na naprednim standardima trodnevnog eventinga. U trodnevnom događaju prepone se odvijaju zadnji dan, znači dolaze nakon maratona. Unaprijed uvijek postoji veterinarski pregled da se osigura je li konj dovoljno fit da nastavi s natjecanjem. Umoran konj neće

skakati čisto i oprezno kao konj koji je fit i bolje treniran. Ova faza može biti konačna odluka između pobjede i poraza i uvijek proizvodi veliki val adrenalina za jahače i njihove navijače podjednako. U jednodnevnom eventingu prepone se često odvijaju prije maratona, jer su konji svježiji pa daje kompletno drukčiji značaj ovoj fazi natjecanja. Sustav bodovanja je uglavnom isti kao i za obično preponsko natjecanje, ali broj kaznenih bodova nastalih za svaku grešku je drukčiji. Kao i u maratonu, što manji broj kaznenih bodova na kraju – to bolje (FEI, 2020.).

5. PENALI I DISKVALIFIKACIJA

Dva tipa penala mogu se dobiti na maratonu: za vrijeme i skakanje. Penal za skakanje dobije se kad konj odbija preskočiti prepreku ili stane ispred nje. Ako konj odbije preskočiti prepreku, jahač ga okrene i pokuša ponovno. Dvije su postavke vremena u maratonu: optimalno i granično vrijeme. Optimalno vrijeme je vrijeme dozvoljeno konju i jahaču da savladaju teren prije nego mu se počnu dijeliti penali. Granično vrijeme je maksimalno dozvoljeno vrijeme za svladavanje terena, obično dva puta dulje od optimalnog. Ukoliko ga jahač prekorači, bit će eliminiran (FEI, 2020.).

Tablica 2. Penali u maratonu (FEI, 2020.)

Greške	Penali
Prvo odbijanje preskoka prepreke	20 kaznenih bodova
Drugo odbijanje preskoka prepreke	40 kaznenih bodova
Treće odbijanje preskoka prepreke	Eliminacija
Četvrto odbijanje na cijelom terenu	Eliminacija
Za svaku sekundu iznad optimalnog vremena	0,4 kaznena boda
Pad jahača i/ili konja na prepreci	60 kaznenih bodova
Drugi pad jahača i/ili konja na terenu	Eliminacija
Pad konja na prepreci	Eliminacija
Preskakanje u nepravilnom redu ili krivom smjeru	Eliminacija
Prekoračenje vremenske granice	Eliminacija
Izostavljanje prepreke ili granične zastave	Eliminacija
Ponovno preskakanje iste prepreke	Eliminacija

Tablica 3. Penali u preponskom jahanju (FEI, 2020.)

Greške	Penali
Rušenje ograde	5 kaznenih bodova
Noga na motki, traci ili u vodi	5 kaznenih bodova
Prva neposlušnost	10 kaznenih bodova
Druga neposlušnost u cijelom testu	20 kaznenih bodova
Treća neposlušnost u cijelom testu	30 kaznenih bodova
Pad konja i/ili jahača	30 kaznenih bodova
Drugi pad konja i/ili jahača	Eliminacija
Izostavljanje prepreke	Eliminacija
Ponovno preskakanje iste prepreke	Eliminacija
Preskakanje u nepravilnom redu ili krivom smjeru	Eliminacija

5.1. Bodovi i nagrade

Pri završetku svake faze natjecanja, bodovi se prikazuju na semaforu za svaku pojedinu fazu u posebnoj koloni. Natjecatelj s najmanjim brojem bodova je pobjednik, odnosno natjecatelj s najmanje penala. Nakon postavljanja svih bodova za sve natjecatelje, pobjednik se na semaforu jasno označava. Žalbe su dozvoljene u roku od 30 minuta od proglašenja pobjednika. Općenito govoreći, nagrada se dodjeljuje natjecatelju na šestom mjestu (najmanje bodova) i to na svečanoj ceremoniji na kojoj postoje pravila odijevanja. Novčana nagrada pomalo se poboljšala tijekom godina, ali je i dalje gotovo podrugljiva u usporedbi sa manje zahtjevnim sportovima. Naprimjer, prva nagrada na Badmintonu je 50 000 funti (oko 450 000 kn), što je manje od trećine onog koliko se nudi u glavnom prvenstvu u biljaru i to je možda manje od tjedne plaće vrhunskog nogometaša. Najveća nagrada koja se nudila u ranim godinama prošlog stoljeća bila je Rolex Grand Slam, u iznosu od 250 000 dolara za jahača koji osvoji Kentucky, Badminton i Burghley u istoj godini (HKS, 2017.). Do danas tu prestižnu nagradu osvojio je samo jedan jahač, iznimno talentirana Pippa Funnell od Velike Britanije, koja je to ispunila u rujnu, 2003.godine na Primmere's Pride-u (Wikipedia, 2020.c.).

5.2. Diskvalifikacija

Obavezna

- preskakanje prepona za zagrijavanje u pogrešnom smjeru od označenog
- prekoračenje vremenskoga limita
- treća neposlušnost konja u parkuru
- drugi pad jahača
- prvi pad konja
- prekoračenje startne crte prije danog znaka zvonom
- započinjanje prije danog znaka zvonom
- nakon što je jahač zaustavljen iz bilo kojega razloga
- skakanje prepone u pogrešnom smjeru
- pri neposluhu konja u kombinaciji prepona, greška u ne skakanju kombinacije od prve prepone
- skakanje prepone koja nije dio parkura
- namjerno pokazivanje prepone konju prije skakanja te prepone;
- završetak parkura koji nije kroz završnu/ciljnu crtu, početak koji nije kroz početnu/startnu crtu
- nepropisno napuštanje parkura (bez kape za jahanje/kacige, hodajući,...)
- pri zaustavljanju konja, ne mogućnost da se ista prepona preskoci u roku 60 sekundi.

Diskreciona

Po odluci suca ili stewarda natjecatelj može biti diskvalificiran iz slijedećih razloga:

- nedozvoljeni ulazak u parkur
- nezapočinjanje sa parkurom u roku od 45 sekundi od danog signala zvonom
- vanjska pomoć pri skakanju
- korištenje korbača prije započinjanja skakanja parkura
- ignoriranje signala zvonom kada je dan iz bilo kojega razloga (HKS, 2017.).

6. DOBROBIT ŽIVOTINJA I POKROVITELJSTVO DOGAĐAJA

Fokus na dobrobit životinja je sve jači, a to stavlja pritisak na organizatore i projektante maratona, kao i same natjecatelje jer se mora osigurati da ni u jednom trenutku ne postoji nikakva vrsta zlostavljanja poput pretjeranog jahanja umornog konja. Službenici imaju ovlast da diskvalificiraju jahače s natjecanja i nadolazećih događaja, kao i izricanja novčane kazne. Natjecanje se ne može održati, bez obzira koja je razina, ukoliko nisu prisutni veterinar i liječnik. Smještaj i ishrana konja moraju biti u skladu sa najboljom praksom držanja konja. Čisto sijeno dobre kakvoće, te druga hrana i voda moraju uvijek biti dostupne. Konji se smiju podvrgnuti treningu koji je isključivo u skladu s njihovim tjelesnim sposobnostima i stupnju staslosti za određenu disciplinu. Konji se ne smiju podvrgavati metodama treninga koje su štetne po konja ili izazivaju strah. Njega kopita mora biti visoke kakvoće, a oprema mora biti izrađena i prilagođena na način kako bi se izbjegla opasnost od bolnosti ili ozljede. Tijekom prijevoza konji moraju biti u potpunosti zaštićeni od ozljeda i drugih opasnosti po njihovo zdravlje. Vozila moraju biti sigurna, dobro zračena, visoke razine održavanosti, redovno dezinficirana i vožena od strane stručnog osoblja. Stručno osoblje mora uvijek biti raspoloživo za rukovanje s konjima. Organizacija i provođenje događaja uključuje veliki broj ljudi, mnogi od njih su volonteri. Iako ima dosta volontera troškovi su ekstremno visoki. Većina jahača nema dovoljno kapitala da posjeduje i natječe se u glavnom natjecanju konja. Najuspješniji jahači privlače vlasnike koji ne samo da pružaju konja, nego i financiraju iz dana u dan tekuće troškove i troškove natjecanja. Sponzorstvo ima svoje prednosti za jahače i organizatore i svi u sportu bi voljeli vidjeti razvoj ovoga u budućnosti. Trenutno postoje stroga pravila koja reguliraju nošenje reklamnih materijala od strane konja i jahača i to utječe na investicije koje su sponzori spremni napraviti. Ako će se sport proširiti, bitno je da sponzori osjećaju da će dobiti dobru vrijednost za svoj novac. Event Riders Association (ERA) je pokrenuta 1997. sa specifičnim ciljem davanja svjetskim ključnim jahačima više i utrživije profile, kako bi dobili veća pokroviteljstva za sport u cijelosti. U nekim zemljama, znatno Amerika i Britanija, ali sve više i drugdje, nekoliko događanja danas nosi velika sponzorstva ili im se daje medijska pozornost i također privlače veliki broj trgovačkih štandova koji prodaju ili promoviraju proizvode poput konjskih transporterata, odjeće, hrane, sedla i druge konjske opreme (Equestrian Australia, 2020.).

U višeboju se događaju nesreće i neki ljudi zbog toga napadaju ovaj sport. Zbog fiksiranih prepreka dolazi do mnogobrojnih padova konja i jahača, mnogi borci za prava životinja smatraju ovu vrstu sporta okrutnom. Umjesto toga, trebalo bi tražiti pravi put za obuku konja i napredovanje od najniže do najviše kategorije. Nažalost, od svih konjičkih sportova, u ovom ima najviše smrtnih posljedica. Eventing ne može nikada biti potpuno slobodan od rizika za jahača i konja. Rizik je jednostavno svojstven ovoj aktivnosti, a oni koji se bave i upuštaju u ovo i oni koji su uspjeli – to dobro znaju i razumiju (Horsetalk.co.nz, 2016.).

7. KONJIČKI VIŠEBOJ NA OLIMPIJADI I VODEĆE ZEMLJE I JAHAČI

Rane 1900.godine, utjecajni talijanski preponaš Federico Caprilli, koji je osmislio „dvije točke“ ili „središte prema naprijed“ stil jahanja, koji se danas i najčešće koristi, postao je zainteresiran za eventing. S njegovom pomoći, prvo međunarodno natjecanje (bez dresure) održalo se 1911.godine sa 124 sudionika. To je bilo tako uspješno da je eventing predstavljen na Olimpijskim igrama u Stockholmu 1912.godine. Natjecanje je počelo sa 50 km daljinskog jahanja sa maksimum od četiri sata, s tim da se 5 km u drugoj polovici moralo završiti za 15 minuta. Nakon dana odmora, natjecatelji su sudjelovali u utrci s preponama od 3.5 km sa deset prepreka i to su morali proći za maksimalno 5 minuta i 50 sekundi. Prepone sa 16 prepreka visine do 1.3 m i dresura su zaokružili cijeli događaj. 1920.godine na Olimpijskim igrama u Antwerpenu, drugi test izdržljivosti zamijenjen je dresurom. Tada je prvi put bilo dopušteno građanima (samo muškarcima) da se natječu (Wikipedia, 2020.a.). 1924.godine Olimpijske igre održane su u Parizu i natjecanje je bilo dosta sličnog oblika kao i danas. Dresura je bila prvi dan. Drugi dan je započeo sa 7 km cesta i staza, zatim 4 km utrka s preponama, nakon čega je slijedilo još 15 km cesta i staza pa 8 km jahanja poprijeko sa završnim galopom od 2 km. Optimalna brzina je zadana za svaku od ovih faza, sa bonus bodovima se nagrađuje brže jahanje od optimalnog. Natjecanje bi završilo sa preponama koje se odvijaju nakon obveznog dana odmora. Od tog vremena je došlo do mnogih promjena, neke važnije ću ovdje navesti. Dan odmora ukinut je 1928.godine. Kraće ceste i staze su uvedene 1960., kao i 10-minutni odmor – to je obavezno zaustavljanje prije maratona tijekom kojeg se konji pregledavaju od strane veterinara i službenika. Cilj pregleda je ustanoviti je li životinja dovoljno fit i sposobna nastaviti dalje, jahači i timaritelji također mogu prisustvovati da ih pripreme za sljedeći dio natjecanja. 1967. ukinut je završni galop. Test dresure je varirao godinama, ali sad je obično na nekoj srednjoj razini. Od 1968. dopuštena je upotreba ili žvala ili dvostruke uzde (Wikipedia, 2020.b.).

Slika 2. Olimpijske igre u Londonu (Horse&Hound, 2018.)

7.1. Vodeće zemlje i jahači

U ranim modernim Olimpijskim igrama, Švedska je definitivno bila vodeća zemlja, osvojivši ukupno sedam zlatnih medalja. Velika poboljšanja u transportu konja u svijetu, u 1950-im i 1960-im godinama, omogućila su jahačima i konjima sa južne polutke da se natječu na međunarodnoj razini. Posljednjih deset godina Australija je najuspješnija zemlja na Olimpijadi. Na Svjetskim i Europskim prvenstvima, Britanija je najuspješnija nacija i bez sumnje – središte eventinga danas je u Britaniji. Druge zemlje koje su jaka sila u ovom sportu godinama su Njemačka, Francuska i Amerika. Iako jahači sa Novog Zelanda tek trebaju osvojiti Olimpijsko zlato kao tim, oni su uživali velike individualne uspjehe. Mark Todd, prema mnogima je smatran majstorom eventinga posljednjih deset godina i poznat je u sportu po osvajanju dvije uzastopne olimpijske zlatne medalje – 1984. u Los Angelesu i 1988. u Seoul - na svom mladom punokrvnjaku pod imenom Charisma (Wikipedia, 2019.). Toddov zemljak, Blyth Tait bio je zlatni osvajač medalje 1996. godine na Olimpijadi u Atlanti i postao 1998. svjetski prvak (naslov je prvi put osvojio 1990. godine). Matthew Ryan iz Australije i Amerikanac Bruce Davidson su imali značajne uspjehe na Olimpijskim igrama, Bettina Overesch je postala prva Njemica koja je osvojila individualno zlato na Europskom prvenstvu 1997. Iako se Britanci Mark Phillips i Lucinda Green danas ne natječu, oni su dva jahača koja su imala ogroman utjecaj na svijet eventinga osvojivši prestižni Badminton horse trials u 10 navrata između kasnih 1970-ih i

ranih 1980-ih. Zara Phillips, unuka kraljice Elizabete II., kći kraljičine kćeri princeze Anne, po mišljenju britanskih sportskih komentatora je jedna od najboljih britanskih sportašica, nositeljica i svjetske i europske titule u jahanju. Zara Phillips ima 36 godina, njezin otac Mark Phillips bio je olimpijski šampion u jahanju 1972., a princeza Anne bila je europska prvakinja 1971. te kasnije sudionica Olimpijskih igara. Drugi utjecajni britanski jahači tada bili su osim princeze Anne, Virginia Leng i Mary Gordon Watson (Olympic Encyclopedia, 1987.).

8. KONJIČKI VIŠEBOJ U HRVATSKOJ

Prije se natjecanje u ovoj disciplini u RH nije organiziralo te se za konjički višeboj godišnje licencira od četiri do pet jahača, koji odlaze na međunarodne konjičke turnire izvan Hrvatske (HKS, 2012.). 1.5.2007. održano je prvo natjecanje u Hrvatskoj, u Maksimiru. Sudjelovala su 32 natjecatelja iz Hrvatske, Mađarske, Belgije, Austrije i Njemačke. Hrvatske je predstavljala Zora Radovančev. Program u Maksimiru počeo je u 9 sati dresurom, nakon koje je slijedio preponski dio natjecanja. Cross-country zaokružio je cijeli događaj (RTL.hr, 2007.). Nakon natjecanja u Maksimiru, uslijedila je pauza te je 2017.godine ponovno održano natjecanje na zagrebačkom hipodromu. Hrvatski predstavnici na ovom natjecanju bili su Marko Ulaga i Petra Bikić, Zadranka koja se prvi put natjecala u ovoj disciplini (Večernji list, 2017.). U razdoblju od 21. - 22.travnja 2018. održano je natjecanje u konjičkom višeboju na Hipodromu Zagreb, sudjelovalo je ukupno 8 jahača iz Slovenije i Hrvatske (Zagrebački konjički savez, 2018.).

9. PASMINE I UZGOJNI TIPOVI KONJA ZA KONJIČKI VIŠEBOJ

Najvažnija je veza između konja i jahača jer nije svaki konj idealan za svaku sportsku disciplinu kao i za jahača. Bez obzira kakva je prirodna sposobnost konja, on mora imati pravi duh, stav i stvarnu želju da radi s jahačem i na treningu i na natjecanju. Iako ne postoji formula za izgled uspješnog konja za višeboj, vodeće životinje obično su sličnog tipa; mogu se razlikovati u veličini, ali imaju jedan zajednički faktor – svi su pravi sportaši. Unatoč fizičkim i psihičkim zahtjevima sporta ili možda baš zbog njih, vrhunski konji u višeboju često su stari 14 ili 15 godina. Od svih pasmina, engleski punokrvnjak nesumnjivo daje najbolji performans u eventingu, stoga je i najpopularniji. Međutim, izvrsne performanse daju i engleski punokrvnjaci križani sa toplokrvnjacima, poput Holsteina ili Hanoveranca. Danas su u ovom konjičkom sportu kao i u mnogim drugima najzastupljeniji uzgojni tipovi konja nizozemski toplokrvnjak (KWPN) te irski sportski konj. Ovi križanci su elegantniji u dresuri, dok su tipične atletske osobine engleskog punokrvnjaka idealne u maratonu i njegova ogromna izdržljivost i elastičnost kod prepona. Irski sportski konj je također jako popularan u ovom sportu.

Engleski punokrvnjak

Engleski punokrvnjak razvio se u Engleskoj u 17. i 18. stoljeću kako bi zadovoljio entuzijazam plemstva i njihovih kraljeva za konjske utrke. Riječ "čistokrvni" pojavila se 1821. godine u II. svesku Opće knjige o ergelama koja sadrži genealoške zapise britanskih i irskih čistokrvnih pasmina. Tijekom posljednjih 200 godina rasla je svjetska čistokrvna trkačka industrija, a pasmina se pojavila kao najveći pojedinačni utjecaj na svjetsku populaciju konja, prenoseći povećanu veličinu, poboljšane pokrete i konformaciju, kao i brzinu, hrabrost i mentalnu izdržljivost. To je zbog prepotentnosti pasmine, rezultata genetske ujednačenosti postignutog pažljivo dokumentiranim selektivnim uzgojem (Edwards, 2000.). Visine je oko 170 cm u grebenu, a tjelesna masa se kreće oko 500 kilograma. Uzgaja se u čistoj krvi te služi kao oplemenjivač drugih pasmina. Zbog svojih korijena ova pasmina daje odlične rezultate kako u dresurnoj tako i u preponskoj jahačkoj disciplini (Agroklub: Engleski punokrvnjak, 2020.).

Slika 3. Engleski punokrvnjak (The thinking equestrian, 2020.)

Hanoveranski konj

Hanoveranski konj najbrojniji je i najpoznatiji od europskih toplokrvnih pasmina. Pasminu je 1735. godine u Celleu osnovao George II, izbornik u Hannoveru i engleski kralj (Edwards, 2000.). Hanoveranski konj je fine i graciozne građe. Nastali su u sjevernoj Njemačkoj u 18. Stoljeću. Visina grebena im se kreće od 163 cm do 175 cm, a tjelesna težina je oko 650 kg. Često ga možemo vidjeti na olimpijskim igrama u disciplini konjičkog višeboja. Hanoveranski konj ima idealnu visinu za skakanje prepona, elegantne kretnje za dresurno jahanje te izdržljivost za maraton. Poslušni su i predani radu i treningu te vole surađivati sa jahačem (Wikipedia, 2020.d.).

Slika 4. Hanoveranski konj (Horse Life and Love, 2016.)

Holstein

Holstein je najstariji od njemačkih toplokrvnih pasmina, a ime je dobio po okrugu Elmshorn u Holsteinu, području u kojem je nastao. Glavno uzgajalište i dalje je u ovoj regiji. Holsteiner se temelji na konjima koji su nekada živjeli u močvarama koje okružuju Elbu i druge susjedne rijeke (Edwards, 2000.). U početku se koristio kao radni konj, a kasnije kao sportski i paradni konj. Visina grebena je od 163 cm do 173 cm, a tjelesna masa oko 600 kg. Imaju izrazito veliku glavu sa ravnim profilom, mišićav dugačak vrat i čvrste noge (Veterina info, 2020.).

Slika 5. Konj pasmine Holstein (Alchetron, 2018.)

Nizozemski toplokrvnjak (KWPN)

Nizozemski kraljevski toplokrvni konj sinonim je za modernog sportskog konja s kojim je moguće ostvariti vrhunske rezultate u preponama i dresuri. Ova pasmina razvila se iz groningenskog konja te gelderlander konja, također podrijetlom iz Nizozemske. Pripada atraktivnim sportskim pasminama s lijepo oblikovanom glavom i ravnim profilom. Ima izrazito dug vrat i visoko postavljen rep. Leđa su jaka i kratka, a prsa snažna i duboka te imaju duge snažne noge. Fizičke karakteristike ove pasmine doprinose snažnoj atletskoj sposobnosti, zdravlju životinje i izdržljivosti. Ovi dobroćudni konji prijateljski su raspoloženi i vrlo energični. Pogodni su za dresuru i prepone. Njihov temperament krasi inteligencija, pouzdanost, mirnoća i sklad sa jahačem (A.M.B. Horses).

Slika 6. Nizozemski toplokrvnjak (A.M.B. Horses, 2020.)

Irski sportski konj

Irski sportski konj ili irski hunter je pasmina toplokrvnog sportskog konja koja se uglavnom koristi za dresuru, prepone i eventing, a također se koristi i u lovu. Ovu pasminu odlikuju atletske karakteristike, skakačke sposobnosti, hrabrost, inteligencija i zdravlje. Irski sportski konji uspješno se natječu na najvišoj razini svake konjičke discipline (Wikipedia, 2020e.).

Slika 7. Irski sportski konj (<https://cdn.globetrotting.com.au/wp-content/uploads/20190205111605/Irish-Sport-Horse-1024x683.jpg>)

10. ODJEĆA I OPREMA POTREBNA ZA KONJIČKI VIŠEBOJ

Za dresurni dio potrebno je da su jahač i konj uredni i dotjeran. Što se bodovanja tiče ne obraća se velika pozornost na samu odjeću i obuću jahača, ali poželjno je da su usklađenih boja točnije da su elegantni. Kod maratonskog dijela obavezna je zaštitna kaciga, a mogu se koristiti i zaštitni prsluci za leđa jahača. Obavezan je veliki jasan startni broj na leđima te medicinski zavoj za ruku. Jahači su uglavnom lagano obučeni. Preponski također zahtijeva zaštitnu kacigu, a jahači su uglavnom formalno odjeveni. Kod svake discipline potrebna je oprema prilagođena toj disciplini. Dresurno sedlo za dresurni dio, lakše sedlo za maraton te sedlo prilagođeno za preponski dio natjecanja, ali postoje i kombinirana sedla. Štitnici za zglobove konja stavljaju se po potrebi (Equestrian Australia, 2020.).

Slika 8. Odjeća za konjički višeboj
(<https://www.pinterest.com/pin/518969557034061696/>)

Slika 9. Dresurno sedlo (<https://img.cdn-cnj.si/img/1024/765/bu/buWMXga186sm.jpg>)

Slika 10. Preponsko sedlo (<https://potkivanjekonja.com/wp-content/uploads/ET00020-300x314.jpg>)

11. KLJUČNE OSOBE U KONJIČKOM VIŠEBOJU

Konjički višeboj zahtijeva potpunu suradnju između konja i jahača, a trener ima veliku ulogu u poticanju tog razvoja. Timaritelj, potkivač i veterinar često su neopjevani heroji eventing tima i svi imaju važan utjecaj na performans konja i na njegovo stanje. Službenici natjecanja su od ključne važnosti osiguravajući trčanje glatko i sigurno.

Jahač

Jahač mora ne samo temeljito biti upoznat sa točnim kriterijima svakog natjecanja, nego i imati razumijevanja za konja i njegovo ponašanje u različitim okolnostima. Postoji mnogo ljudi koji su dobri u treniranju konja, ali potreban je poseban talent za biti uspješan natjecateljski jahač. Naprimjer, jahač mora ostati opušten u teškim situacijama i najvažnije, mora biti sposoban komunicirati s konjem čisto i jednostavno kako se i traži. Jahač mora voditi brigu o svojoj fizičkoj spremnosti i kondiciji isto kao i o konjskoj. Općepoznato je da vježbe poput trčanja, plivanja, dizanja utega, zajedno s jahanjem daju najbolje rezultate.

Vlasnik

Nije nužno da vlasnici potječu iz konjičke industrije ili imaju intenzivno znanje o tome, ali oni bez sumnje imaju veliku i iskrenu ljubav prema konjima. Oni su bitna karika u lancu do uspjeha, budući da je prije svega njihova financijska potpora ta koja omogućuje konju i jahaču sudjelovanje na natjecanju.

Trener

Nekoliko jahača uspjelo je bez pomoći trenera. To može biti da ponekad da savjete o jahanju i upravljanju konjem ili mogu biti specijalizirani treninzi dresure ili prepona u pripremi za veliku konkurenciju. Trener mora napraviti točnu procjenu jahačevih sposobnosti i u većini slučajeva će preporučiti program natjecanja koji odgovara.

Fizioterapeut

Fizioterapeut je relativno nov pojam u konjičkom sportu, ali sve više postaje važan za konja i jahača. Kao i svaki sportaš, konj može imati ozlijeđene mišiće pa pravilan fizioterapeutski program može biti ogromna prednost. Nužno je da fizioterapeut radi temeljito sa jahačem, timariteljem i veterinarom da bi otkrili najbolji program za svakog pojedinog konja.

Službenici

Postoji mnogo drugih ljudi koji imaju ključne uloge na natjecanjima. Na međunarodnim natjecanjima, suci dresure imaju najviši profil jer su zaduženi za natjecanje u cijelosti. Članovi žirija pregledavaju vježbu maratona i daju odobrenje prije početka. Oni također provode „inspekciju konja“, gdje procjenjuju zdravlje konja na početku natjecanja, zatim tijekom pauze od deset minuta i prije konačne faze prepona. Zajedno sa žirijem radi i tehnički delegat koji djeluje kao službeni kontrolor natjecanja. Liječnici i veterinari su također prisutni tijekom cijelog natjecanja, uključujući i brojne druge službenike, svi odgovorni za različite aspekte događaja (Equestrian Australia, 2020.).

12. ZAKLJUČAK

Konjički višeboj je cjelovita i zahtjevna sportska disciplina, zahtijeva puno rada, truda i odricanja. Kroz povijest su se događale mnoge promjene u organizaciji natjecanja i dizajniranju prepreka, koje će se vjerojatno i nastaviti. U Republici Hrvatskoj konjički višeboj je slabo raširen, prije svega iz financijskih razloga. Konjički višeboj je sport koji zahtijeva svestranog konja. Sama disciplina sastoji se od tri faze: dresura, maraton (cross-country) i prepone. Za postizanje rezultata u konjičkom višeboju potrebna je sinergija i koncentracija konja i jahača. Najbolje performanse daju engleski punokrvnjak, holstein te hanoveranski konj, ali disciplina nije ograničena pasminom, već svestranim konjem kojeg treneri i jahači uglavnom pronalaze u uzgojnim tipovima konja kao što su nizozemski toplokrvnjak (KWPN) te irski sportski konj. Ostvarenje vrhunskog rezultata postiže se potpunom suradnjom između konja i jahača, a trener ima veliku ulogu u poticanju tog razvoja.

13. POPIS LITERATURE

Knjige

1. Edwards, E. H. (2000.): The new Encyclopedia of the horse. Dorling Kindersley Limited, London, 358-361.
2. Trailović D. (2009.): Sportsko konjarstvo. Apollo Graphic, Beograd, 32-34.

Internetske stranice

1. Agroklub: Engleski punokrvnjak (<https://www.agroklub.com/baza-stocarstva/konjogojstvo/engleski-punokrvnjak-16/>) 14.6.2020.
2. Alchetron (2018.) : Holsteiner horse. (<https://alchetron.com/Holsteiner-horse>) 10.8.2020.
3. A.M.B. Horses: KWPN ili Nizozemski toplokrvnjak (<https://amb-horses.com/kwpn-ili-nizozemski-toplokrvnjak/>) 5.9.2020.
4. Equestrian Australia (2020.): The EA National Eventing Rules (https://www.equestrian.org.au/sites/default/files/Equestrian-Australia-National-Eventing-Rules-2020-Clean-updated-30-06-2020_2.pdf) 5.7.2020.
5. Equestrian Escapes (<https://www.equestrian-escapes.com/History-Of-Eventing/>) 19.5.2020
6. Fédération Equestre Internationale (FEI) (2020.): EVENTING RULES, 25th Edition effective 1st January 2020, Switzerland. 19.5.2020.
7. Hannoveraner Verband (<https://en.hannoveraner.com/hanoverian-breeding/>) 22.8.2020.
8. Horse&Hound (2018.): It gives me goose-bumps': Zara Tindall aiming for another Olympics. (<https://www.horseandhound.co.uk/news/zara-tindall-aiming-another-olympics-663291>) 13.8.2020.
9. Horse Life and Love (2016.): Hanoverian Horses. (<https://horselifeandlove.blogspot.com/2016/09/hanoverian-horses.html>) 10.8.2020.
10. Horsetalk.co.nz (2016.): Fifty-nine rider deaths identified in eventing since 1993. (<http://www.horsetalk.co.nz/2016/02/22/fifty-nine-rider-deaths-eventing-1993/#axzz4WWh0x2h5>) 13.8.2020.

11. Hrvatski konjički savez (HKS) (2012.) (www.konjicki-savez.hr) 5.7.2020.
12. Hrvatski konjički savez (2017.): Pravilnik natjecanja u konjičkom višeboju – eventingu. Zagreb, Hrvatska. 5.7.2020.
13. Military Times (2017.): Patton the pentathlete: Hall of fame athletic honor for iconic general. (<https://www.militarytimes.com/off-duty/2017/03/11/patton-the-pentathlete-hall-of-fame-athletic-honor-for-iconic-general/>) 5.7.2020.
14. Olympic Encyclopedia (1987.): Equestrian Sports - supplement to the Olympic Review. (https://m.network4events.com/fileadmin/user_upload/870601_OlympicEncyclopedia_224_Equestrian.pdf) 5.7.2020.
15. Olympic (2020.): Equestrian eventing (<https://www.olympic.org/equestrian/-/eventing-equipment-and-history>) 5.7.2020.
16. Reiten Direct (<https://www.reitendirect.de/vielseitigkeitsreiten/1196>) 5.7.2020.
17. RTL.hr (2007.): Prvog svibnja „Maksimirski eventing“ (<https://sportnet.rtl.hr/vijesti/344064/ostali-sportovi-ostalo/prvog-svibnja-maksimirski-eventing/>) 10.7.2020.
18. Slobodni.net: Military i Endurance ili daljinsko jahanje (<http://slobodni.net/t11050/>) 10.7.2020.
19. The thinking equestrian (2020.): What Exactly is a Warmblood Horse? (<https://www.successful-horse-training-and-care.com/what-exactly-is-a-warmblood.html>) 10.8.2020.
20. Večernji list (2017.): Petra trenirala jašuci konja rivom u Zadru. (<https://www.vecernji.hr/sport/petra-trenirala-jasuci-konja-rivom-u-zadru-1199936>) 10.7.2020.
21. Veterina info (<https://veterina.info/>) 10.7.2020.
22. Veterina info (2020.): Holštajnski konj (<https://veterina.info/konji/rase-konja/138-konji/rase-konja/1141-holstajnski-konj>) 22.8.2020.
23. Wikipedia (2019.): Charisma (Horse) ([https://en.wikipedia.org/wiki/Charisma_\(horse\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Charisma_(horse))) 11.7.2020.
24. Wikipedia (2020a.): Eventing (<https://en.wikipedia.org/wiki/Eventing>) 10.7.2020.

25. Wikipedia (2020b.): Equestrian at the 1924 Summer Olympics (https://en.wikipedia.org/wiki/Equestrian_at_the_1924_Summer_Olympics) 10.7.2020.
26. Wikipedia (2020c.): Primmore's Pride (https://en.wikipedia.org/wiki/Primmore's_Pride) 12.7.2020.
27. Wikipedia (2020d.): Hanoverian horse (https://en.wikipedia.org/wiki/Hanoverian_horse) 22.8.2020.
28. Wikipedia (2020e.): Irish Sport Horse (https://en.wikipedia.org/wiki/Irish_Sport_Horse) 5.9.2020.
29. Zagrebački konjički savez (2018.): Održano natjecanje u konjičkom višeboju (eventingu) – SKK SEM, 21. - 22.04.2018. (<https://zgkonji.hr/?p=563>) 10.7.2020.